

Het Zondagochtend Concert

5 januari 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Gürzenich-Orchester Köln
Markus Stenz, dirigent

Johann Strauss jr.
1825-1899

Wals 'An der schönen, blauen Donau',
op. 314 (1867)

Emmanuel Chabrier
1841-1894

Fête polonaise uit 'Le roi malgré lui' (1884-87)

Kurt Weill
1900-1950

Ouverture 'Der Silbersee' (1932-33)

Josef Strauss
1827-1870

Delirienwalzer, op. 212 (1867)

Hector Berlioz
1803-1869

Rákóczi Mars uit 'La damnation de Faust' (1846)

William Walton
1902-1983

Crown Imperial,
coronation march for orchestra
(1937/63)

Maurice Ravel
1875-1937

Bolero (1928)

**AVROTROS en Het Concertgebouw wensen u een
voorspoedig en muzikaal 2025!**

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concert-
registraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview
met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van
Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

26 jan - Grote Zaal

Mendelssohns *Vioolconcert* door Noa Wildschut

9 feb - Grote Zaal

Mozarts *Klarinetconcert*, Dvořák's *Romance* & Webers *Klavierstück*

16 feb - Grote Zaal

Tsjaikovski's *Romeo en Julia*, een ode aan de liefde

30 mrt - Grote Zaal

Filmmuziek op de zondagochtend: John Williams, Ennio Morricone
en meer

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

De champagneflessen zijn weer ontkurkt, de oliebollen verorberd, het feestvuurwerk regende kleurrijk door de nacht: er is een nieuw jaar aangebroken. Daar hoort natuurlijk ook muziek bij: vanmorgen is de Grote Zaal het toneel voor feestelijke dansen. Uiteraard mag dan de aanstekelijke muziek van Johann Strauss jr. niet ontbreken; zijn werk is de laatste decennia onlosmakelijk verbonden met de jaarwisseling. Vandaag is het helemaal toepasselijk dat Markus Stenz en het Gürzenich-Orchester Köln het bal openen met de muziek van de Oostenrijkse componist: we vieren dit jaar de tweehonderdste geboortedag van deze Strauss. Johann junior werd op 25 oktober 1825 geboren, als zoon van Johann senior, die hij op muzikaal gebied verre zou overtreffen. Zijn bekendste wals werd ongetwijfeld *An der schönen blauen Donau*, waarin hij verschillende melodieën die hij al eerder had beproefd recyclede. De eerste keer klonk de wals in een versie voor mannenkoor en piano. De orkestvariant viel enorm in de smaak bij de Parijse Wereldtentoonstelling van 1867: daarna kon de zegetocht van het werk beginnen. Wie de wals dankzij de Weense nieuwjaarsconcerten op televisie inmiddels nog niet mee kan neuriën, herkent de aanstekelijke klanken misschien als muziek van Stanley

Kubricks sciencefictionfilm *2001: A Space Odyssey*. Johann junior werd met stip de bekendste nazaat van de muzikale Strausfamilie en veel beroemder dan zijn boer Josef, die hem af en toe als dirigent verving. Van deze Josef horen we vanmorgen de zogenaamde *Delirienwalzer*, op. 212. Delirium verwijst hoogstwaarschijnlijk naar de gelijknamige ziekte. Waarom precies weten we niet, maar wel dat Josef de wals componeerde voor de geneeskundestudenten van de Weense universiteit. Opvallend is de bijna wagneriaanse opening van het werk.

Wintersprookje

Met Kurt Weills *Ouverture 'Der Silbersee'* maken we een uitstapje naar de jaren dertig van de vorige eeuw, toen de nazi's in Duitsland de macht grepen. Weill had destijds net zijn maatschappijkritische muziektheater *Der Silbersee* op de planken gebracht, een 'wintersprookje' over twee mannen die via een bevroren meer willen ontsnappen aan hun grauwe leven. Weills mix van 'kunstmuziek' met populaire jazzy klanken, en zeker ook de satirische teksten van Georg Kaiser waren een doorn in het oog van de nieuwe machthebbers. De 'entartete' componist zou zijn vaderland snel ontvluchten.

Oost-Europa

Van Emmanuel Chabrier klinkt 'Fête polonaise'. Het is een feestelijk, dansant nummer uit *Le roi malgré lui*, een kleurrijke opera over de Fransman Henri de Valois, die koning van Polen wordt. Ook de *Rákóczi Mars* van Chabriers oudere landgenoot Hector Berlioz heeft een link met Oost-Europa. In 1846 reisde Berlioz naar Hongarije voor een concert in Pest (Boedapest). Om het publiek te paaïen schreef de Franse componist onder meer een eigen versie van een mars, gebaseerd op het Hongaarse lied *Rákóczi-nóta*. Berlioz gaf het werk later een plek in zijn opera *La damnation de Faust*. De *Rákóczi Mars* is in Hongarije nog steeds populair en klinkt geregeld bij feestelijke gelegenheden.

Kroning

Over muziek en festiviteiten gesproken: in Engeland houdt men volop van muzikale pracht en praal, zeker wanneer een plechtigheid rondom het Britse vorstenhuis moet worden georganiseerd. Zo ook in 1937 toen George als koning werd gekroond in Westminster Abbey. Omdat Edward Elgar – populair door zijn *Pomp and Circumstance*-marsen – was overleden, ging men op zoek naar een componist die een geschikte mars zou kunnen componeren. Men klopte aan bij

de jonge William Walton die in korte tijd zijn *Crown Imperial* schreef. De mars bleek geen eendagsvlieg: Waltons waardige werk klonk ook bij de kroning van Elizabeth (in 1953), bij het huwelijk van Prins William (in 2011) en onlangs nog, toen Charles koning werd.

Bolero

Maurice Ravels immens populaire *Bolero* ontstond in 1928 op verzoek van Ida Rubinstein, de danseres en choreograaf aan wie de Fransman het werk opdroeg. Eigenlijk zou hij voor haar dansen uit een pianostuk van de Spanjaard Isaac Albéniz orkestreren, maar door copyright-problemen kwam hij toch met een eigen compositie. Het ballet voor Rubinstein, dat aanvankelijk *Fandango* heette, speelt zich af in een Spaans café, waar de bezoekers een meisje verleiden op de tafel te dansen. 'Ik heb slechts één meesterwerk geschreven: de *Bolero*', aldus de componist. 'Helaas helemaal zonder muziek. Het is een dans met een zeer matige, constant gelijkblijvende beweging, zowel wat de melodie als wat de harmonie betreft. (...) Het enige element van afwisseling is erin gebracht door het orkestrale crescendo.'

Dirk Luijmes